

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
5557-20

meddelad i Stockholm den 20 oktober 2021

KLAGANDE

Försäkringskassan
103 51 Stockholm

MOTPART

AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Jönköpings dom den 28 juli 2020 i mål nr 482-20

SAKEN

Etableringsersättning

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen upphäver kammarrättens och förvaltningsrättens domar samt fastställer Försäkringskassans beslut.

BAKGRUND

1. Den som deltar i etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare kan få ersättning från Försäkringskassan, s.k. etableringsersättning.

Dok.Id 252628

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se
www.hogstaforvaltningsdomstolen.se

Telefax

Expeditionstid
måndag–fredag
09:00–12:00
13:00–16:00

DOM

Mål nr
5557-20

2. Etableringsersättning betalas ut månadsvis och ansökan för en månad ska göras under den efterföljande månaden, dvs. en månad i efterskott. Om ansökan om ersättning görs senare än under den efterföljande månaden får ersättning lämnas endast om det finns särskilda skäl.
3. AA ansökte om etableringsersättning för december 2018. Ansökan kom in till Försäkringskassan i februari 2019. AA angav att skälet till att ansökan kom in för sent var att han fått information från en handläggare vid ett statligt servicekontor om att ansökan kunde lämnas in i februari.
4. Försäkringskassan avslog ansökan med motiveringen att den kommit in för sent och att felaktig information från en myndighet inte var sådana särskilda skäl som innebar att ersättning ändå kunde beviljas.
5. AA överklagade beslutet till Förvaltningsrätten i Växjö som biföll överklagandet. Förvaltningsrätten ansåg att det förhållandet att AA fått felaktig information av en anställd vid en statlig myndighet om när ansökan kunde skickas in fick anses utgöra särskilda skäl för att bevilja ersättning för längre tid tillbaka än en månad.
6. Försäkringskassan överklagade domen till Kammarrätten i Jönköping som avslog överklagandet med följande motivering. Den aktuella regleringen ger uttryckligen möjlighet att bevilja bidrag även om ersättning söks efter vad som normalt är sista dagen för att ansöka. När regleringen är så utformad bör ett besked från en myndighet om att man kan söka senare kunna förstås som att myndigheten bedömt att det finns särskilda skäl att lämna ersättning för tid längre tillbaka än månaden före ansökningsmånaden.

DOM

Mål nr
5557-20

YRKANDEN M.M.

7. *Försäkringskassan* yrkar att kammarrättens och förvaltningsrättens domar ska upphävas och att myndighetens beslut ska fastställas samt anför följande. Kammarrättens resonemang innebär att *Försäkringskassan* redan innan ansökan lämnats in skulle ha avgjort frågan om särskilda skäl. En sådan bedömning kan dock göras först efter det att en ansökan faktiskt har gjorts och utifrån omständigheterna i det enskilda ärendet. Det är oklart vad som ska anses utgöra särskilda skäl men det borde vara omständigheter som är hänförliga till den sökande själv och som innebär att denne är förhindrad att ansöka i tid. Särskilda skäl skulle också kunna föreligga om det på grund av sökandens livssituation framstår som ursäktligt att ansökan inte har gjorts i tid.
8. AA har fått felaktig information om när ansökan om stöd senast måste lämnas. Okunskap om regler eller att en myndighet lämnat felaktig information utgör emellertid inte särskilda skäl för att lämna ersättning för längre tid tillbaka än månaden före ansökningsmånaden.
9. AA anser att överklagandet ska avslås.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet

10. Frågan i målet är om det finns särskilda skäl för att bevilja etableringsersättning för längre tid tillbaka än månaden före ansökningsmånaden.

Rättslig reglering m.m.

11. Av 23 § förordningen (2017:820) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare framgår att den som deltar i etableringsprogrammet kan få ersättning enligt de regler som gäller för ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser.
12. I 10 kap. 9 § förordningen (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser (ersättningsförordningen) föreskrivs att etableringsersättning beräknas och betalas ut av Försäkringskassan månadsvis i efterskott. Enligt 5 § får etableringsersättning inte lämnas för längre tid tillbaka än månaden före ansökningsmånaden, om det inte finns särskilda skäl.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

13. Vad som kan utgöra särskilda skäl anges inte i bestämmelsen i 10 kap. 5 § ersättningsförordningen. Det finns inte heller förarbeten till förordningen som kan ge ledning om vad som kan anses utgöra särskilda skäl.
14. Utgångspunkten vid prövningen av om särskilda skäl föreligger måste enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening vara att det ska göras en bedömning av omständigheterna i varje enskilt fall. Vid denna prövning ska i första hand beaktas omständigheter hänförliga till sökanden själv som innebär att denne varit förhindrad att ansöka i tid, t.ex. sjukdom eller olycksfall. Därutöver kan det även finnas omständigheter som visserligen inte är direkt hänförliga till sökanden själv men som ändå bör beaktas, förutsatt att det framstår som ursäktligt att ansökan inte lämnats i tid, t.ex. en nära anhörigs akuta sjukdom eller dödsfall.
15. I förevarande fall har AA fått information om att han kunde ansöka om stöd för december 2018 även efter utgången av januari 2019, vilket inte var korrekt. Den omständigheten att han fått felaktig information från en anställd vid en myndighet kan emellertid inte anses utgöra särskilda skäl för att bevilja honom

DOM

Mål nr
5557-20

etableringsersättning för tid längre tillbaka än månaden före ansökningsmånaden. Det var således rätt av Försäkringskassan att avslå ansökan. Kammarrättens och förvaltningsrättens domar ska därför upphävas samt Försäkringskassans beslut fastställas.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Per Classon, Kristina Svahn Starrsjö, Helena Rosén Andersson och Linda Haggren.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Maria Rydell.